

POD DOMAČIM STROPOM.

Ivan Dornik.

Ta okna niso več okenca, skozi katere sem v listem času hrepenel v svet. Vse je lepo prebeljeno, vse snažno. Dve postelji stojita sedaj tu, kjer je stala včasih samo ena, široka in visoka, v kateri sva spala s staro materjo. Na eni leži moja mala stričnica; obraz ji je pordel v sanjah. In tukaj jaz — oh, ta nizki domači strop se nizko in belo sklanja nad menoj in mi izprašujoče gleda v obraz: kakšen si?

Na mizici v kotu brli petrolejka, na belo pregrnjeni mizici, pred katero se na stolu sklanja moja sestra. Globoko se sklanja in veze. Vsa je tiha, stisnjena sama v se. Ko sem prišel, mi je komaj slišno voščila dober dan; ustnice se niso nič premeknile, pozdrav je prišel skozi stisnjene zobe. In ko sem jo vprašal, kako ji gre, je rekla: dobro.

Dobro — koliko vsebuje ta drobna beseda, izgovorjena tiho, žalostno, skozi stisnjene zobe! Povešene oči vise čez to besedico, črne sence izpod obrvi padajo čeznjo. Prsti nevidno vztrepetajo ob njej in poiščejo karsizebodi na mizi, na stolu, na klopi, da se skrijejo.

Dobro. Ta beseda mi je tako domača, da mi je postala v teh letih eno z vsem gorjem, z vso bridkostjo, ki je je polno srce. Da mi je postala eno z vso lažjo, ki je neobhodno potrebna, da razjasniš ž njo ljube obraze. Da mi je postala eno z vsem krikom, ki je čakal v prsih in ki ni smel dobiti duška drugje, kakor v trdo sklenjenih rokah — —

Sestra misli, da spim. Toda v oknu, ki mu sedi nasproti in ki je nezagrnjeno, vidim njen obraz, vidim vsak njen gibljaj, vidim trepet njenih rok.

Roki hitita, vbadata in se upirata hotenju, ki jih priganja in ki je narejeno, zlagano. Za hip se prsti ustavijo, kakor da bi ostrmeli, onemeli; pletenje zdrkne v naročje, sestra dvigne glavo, se nasloni s komolci na mizo in skrije obraz. Nato se telo strese, prsi se dvignejo, kakor da bi hotele olajšati pot vzdihu, ki se izvije iz njih. Nemirno, sunkoma uide obraz rokam in zastrmi v steno proti oknu. Luč pade nanj, ki je čudno bled, nič več rožnat tako kakor je bil. Od oči doli tečeta po licu dve temni progi, kakor da bi jih bile izkopale s silo prikrite solze. Tako pri luči sta progi še globokejši in v oknu se mi zdita temni kakor dve senčni dolinici, po katerih neprestano, skrito, plašno žubori studenček.

Kakor da bi si hotela pritisniti nekaj nazaj k srcu, se skloni sestra globoko nad vezenjem. Toda roka obstane, seže v nedrije in med prsti zašumi papir.

Razgrne ga pred seboj na mizici. Počasi ji zdrknejo solze iz oči, padajo na papir in ga močijo. Vsul se je droben dež na gredico resed.

Med branjem obstane, pritisne eno roko na prsi, z drugo robec na usta, na oči. Nato ji roki omahne, oči, polne solz, se dvignejo proti stropu in visoko dvignejo vse gorje; telo se strese sunkoma, glava pade na mizo, čelo se pritisne na papir — —

Zaprem oči. Pridušen, pridrževan jok mi reže srce. Ko pogledam, vidim, kako nese papir na usta, ga pritisne nanje, kako se ji prsti krčevito skrčijo, zmečkajo papir, ga stisnejo, kakor da bi hoteli izžeti iz njega eno besedo, eno samo besedo — —

* * *

Z zaprtimi očmi se naslajam nad svojo odprto rano, ta nizki strop se skloni nad menoj, mizica v kotu izgine in postelja stoji tam; na njej ležim jaz in krčevito sliskam v roki papir, kakor da bi hotel iztisniti iz njega eno besedo, eno samo besedo.

DRUGI BREG.

Miran Jarc.

DANIJEL: Ti! —

EDVIN: Ti! — — Visoko stanuješ. Moje noge so se privadile ruskih step.

DANIJEL: Visoko, da. Med mojim telesom in ulico so štiri nadstropja. Med mojo dušo in množico pa štirikrat štiri.

EDVIN: Opazuješ dim svoje cigarete?!

DANIJEL: Zavojnice svojih misli vzporejam z vijugastimi nitkami dima. Prijetno delo...

EDVIN: Hm... prijetno brezdelje!

DANIJEL: Brezdelje? Kaj je delo? Ali ne delam tudi jaz kot vsi oni, ko izvabljam strunam vijoline carstva visokih kraljic: gospe Bovaryjeve, Marie Grubbe, Renée Mauperinove?

EDVIN: — Ne slišiš ničesar?!

DANIJEL: Okno imam zaprto; vse poulično življenje dojemam v obliki šumenja — in še to me vznemirja; redkokdaj se zavihti do mene kak krik... da padem v omotico.

EDVIN: — — Ti! Torej sem ti v nadlego?! Danijel!

DANIJEL: Ni bilo prav, da si tako neposredno izrazil mojo šele vstajajočo slutnjo...

EDVIN: T a m smo se navadili govoriti le neposredno! Zakaj si umolknil... prebledel si...